

GEA, FLORA ET FAUNA

Aportacions a la flora vascular de la meitat nord de les serralades Litoral i Prelitoral catalanes

Moisès Guardiola*, Albert Petit**, Pep Pannon***, Óliver Sánchez-Camacho**** & Cèsar Gutiérrez*****

* Unitat de Botànica. Departament de Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia. Facultat de Biociències. Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). 08193 Bellaterra.

** C/Àngel Guimerà, 11, s. at. 2. 08320 El Masnou

*** Oficina Tècnica de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona

**** C/Indústria, 124. 08380 Malgrat de Mar

***** Can Ponet. 08470 Sant Martí de Montnegre

Autor per a la correspondència: Moisès Guardiola. A/e: guardiola.moises@gmail.com

Rebut: 02.06.2019; Acceptat: 10.01.2020; Publicat: 31.03.2020

Resum

En aquest treball aportem dades de novetats florístiques o plantes rares presents a les serralades Litoral i Prelitoral catalanes. Destaquen *Aira praecox*, que s'indica per primera vegada al vessant sud de Catalunya, *Cicendia filiformis* i *Sideritis scordioides*, novetats per a les comarques de Barcelona, i *Botrychium matricariifolium*, *Cicendia filiformis* i *Salvia valentina*, que són plantes amenaçades i protegides.

Mots clau: flora, corologia, Catalunya, serralades Litoral i Prelitoral, península Ibèrica.

Abstract

Contributions to the vascular flora of the Catalan Litoral and Prelitoral Range

We report new data concerning new or rare plants of the Catalan Litoral and Prelitoral Range. *Aira praecox* is first cited in the southern side of Catalonia. *Cicendia filiformis* and *Sideritis scordioides* become novelties for the province of Barcelona, *Botrychium matricariifolium*, *Cicendia filiformis* and *Salvia valentina* are threatened and protected species.

Key words: Flora, Chorology, Catalonia, Litoral and Prelitoral Range, Iberian Peninsula.

Introducció

En el present treball presentem un conjunt de dades florístiques resultat de prospeccions realitzades els darrers anys a les serralades Litoral i Prelitoral catalanes, i que ajuden a completar el coneixement florístic d'aquests sectors. Moltes comprenen la serralada Litoral central, territori àmpliament estudiat de fa temps (Bolòs, 1950; Montserrat, 1968) i donen continuïtat a treballs precedents (Gutiérrez, 1998; Guardiola *et al.*, 2007; 2009; 2013), però també hi hem inclòs dades des del Foix i el Montmell al sud, fins al Montseny i el tram baix de la Tordera al nord. En aquest treball només hem considerat els tàxons autòctons, i en un treball paral·lel hi hem inclòs els tàxons exòtics.

Material i mètodes

El nom de les espècies segueix un ordre alfabètic. Per a cada citació donem la comarca, el municipi, la localitat, la quadrícula UTM de 1 × 1 km (ometem el fus i la zona de

designació ja que sempre correspon a la 31T i projecció ETRS89), l'altitud, l'hàbitat general, la data, i el(s) recol·lectors). Finalment, entre parèntesi indiquem el número de plec d'herbari en el cas que disposem de testimoni d'herbari (herbari BCN) o bé si es conserva una fotografia. També s'aporten comentaris breus principalment de caràcter ecològic o ecològic.

Per als comentaris relatius a la distribució i l'ecologia de les plantes en qüestió ens basem principalment en la *Flora dels Països Catalans* (Bolòs & Vigo, 1984-2001) i en el *Mòdul de flora i vegetació del Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya* (BDBC. Font, 2018).

Resultats i discussió

Aira praecox L.

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, entre la Pedra de les Orenetes i la Pedra de les Creus, DG4301, 220 m, pradells de teròfits, 3-VI-2013, M. Guardiola (BCN 132102) (Figura 1A).

Gramínia anual que creix en pradells terofítics en sòls àcids. A Catalunya és raríssima i només es coneix a la baixa val d'Aran (Les, Canejan...). La citació que aportem representa una localitat molt extrema i isolada, i la primera del vessant sud dels Pirineus a Catalunya (Bolòs & Vigo, 2001; Font, 2018). Si bé l'hem trobada en l'hàbitat característic d'aquesta espècie, en resulta molt sorprenent la presència a la Roca del Vallès, així com que no hagi estat indicada en d'altres massissos com el Montseny, el Montnegre o Cadiretes.

Allium ampeloprasum* L. subsp. *ampeloprasum

Barcelonès: Santa Coloma de Gramenet, sota el coll de la Torre dels Frares, DF3291, 50 m, fenassar, 4-VI-2014.

Tàxon no indicat fins ara a la serralada Litoral central catalana, per bé que existeixen citacions de *Allium ampeloprasum* s.l., totes genèriques, al DG61 (vall de Fuirosos; Salvà, 2000) i al DF39 i DG40 (Bolòs, 1998).

***Allium moschatum* L.**

Alt Penedès: Castellet i la Gornal, turó de la Picarola, vessant sud-est, CF8767, 200 m, replans de roques soles, 16-V-2014, M. Guardiola.

Planta amb citacions escasses a les comarques de Barcelona, totes centrades a la serra d'Ancosa, a excepció d'una citació antiga a Segur de Calafell (CF86; Bolòs & Bolòs, 1961).

***Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.**

Vallès Occidental: Sabadell, riu Ripoll al molí de l'Amat, DG2502, 160 m, bosc de ribera degradat, 23-XI-2017, M. Guardiola.

La majoria de citacions de vern a la plana del Vallès Occidental són genèriques o bé antigues (cf. Font, 2018). Al riu Ripoll, a l'alçada del molí de l'Amat, hi ha alguns peus esparsos de vern al bosc de ribera degradat.

***Anacamptis morio* subsp. *champagneuxii* (Barnéoud) H. Kretschmar, Eccarius & H. Dietr. [*Orchis morio* L. subsp. *champagneuxii* (Barnéoud) E.G. Camus]**

Vallès Oriental: Vilanova del Vallès, bosc de can Gol, DG4201, 140 m, brolla amb pins, 22-IV-2015, M. Guardiola (BCN 127314)

Novetat per a la serralada Litoral central (cf. Montserrat, 1968; Nuet, 2011; Font, 2018). Montserrat (1968) no troba *O. morio* dient que és més rara del que inicialment es pensava. Posteriorment Lapraz (1962, 1974) indica *O. morio* s.l. (sub. *Orchis picta* Lois.) d'alguns indrets de la serralada Litoral central.

***Anthyllis cytisoides* L.**

Alt Penedès: Castellet i la Gornal, entre la serra Mala i el fondo del Perot, CF8669, CF8769, 125-200 m, brolla, 15-V-2014, M. Guardiola. Baix Penedès: Entre la Bisbal del Penedès i la Juncosa del Montmell, sota el Puig del Coscollar, CF7372, 300 m, brolla, 15-X-2015, M. Guardiola & C. Batlles. Garraf: Cubelles, entre el fondo de les Tortes i la Costa de Cunit, CF8665, 125 m, brolla, 16-V-2014, M. Guardiola.

Arbust que a Catalunya es distribueix principalment per les comarques tarragonines i, més escassament, al Maresme i l'Alt Empordà, i amb dues citacions antigues al Garraf (cf. Font, 2018). Les localitats que indiquem, donen continuïtat a les conegudes entre el Garraf i la província de Tarragona.

***Asperula laevigata* L.**

La Selva: Breda, cal Gall, DG6321, 150 m, prat humit, 1-VI-2006, C. Gutiérrez; Breda, mas Rafeló, DG6323, 190 m, plataneda, 02-V-2015, C. Gutiérrez. Vallès Oriental: Sant Pere de Vilamajor, can Planes, DG 4920, 680 m, prat en recuperació, 12-VI-2014, C. Gutiérrez.

Rubiàcia que es fa en boscos de ribera, aiguamolls, herbeis humits... La presència n'és ben coneguda de la serralada Litoral (Montserrat, 1968; Llensa, 1945), però no en coneixem cap citació del Montseny. A la plataneda de mas Rafeló ocupa antics prats de dall, transformats en plantacions de bosc de ribera de fa dècades, mentre que a cal Gall la vam trobar en un prat humit pasturat. La pèrdua del ramat que hi pasturava (ara dallen el prat) pot haver-la rarificat ja que en una visita ràpida recent no vam poder-la retrobar. A can Planes l'hem trobada en els prats que es recuperen a l'entorn del mas.

Avenula bromoides* (Gouan) H. Scholz subsp. *bromoides

Barcelonès: Badalona, turó de l'Enric, DF3690, 85 m, llistonar, 8-IX-2016, M. Guardiola (BCN134217).

Planta de tendència calcícola que a la serralada Litoral central només es coneix d'una única citació concreta a Cal·lella, però aquesta és molt antiga (Cuní, 1884) i no s'ha trobat modernament (Montserrat, 1968; Font, 2018). No és rara a la part més alta del turó de l'Enric, que és un dels pocs afloraments calcaris d'aquest territori.

***Baldellia ranunculoides* (L.) Parl.**

Maresme: Tordera, roureda d'en Verdalet, DG7618, 30 m, bassiol a mitja ombra del bosc, 5-IV-2018, C. Gutiérrez.

L'any 1998 vam citar aquesta planta als valls cimentats de la via del tren a Sant Joan Sanata (Llinars del Vallès, conca del Besòs, subconca del Mogent). Els treballs de manteniment de la línia (van escurar-ne el vall de drenatge) van afectar-ne fortament la població i ens van fer pensar que n'havia estat extingida (Gutiérrez, 2006). Recentment (març de 2018), però, hem pogut comprovar que aquesta alismatàcia encara hi és present, encara que migrada en efectius. Pel que fa a la conca de la Tordera, la localitat citada per Pere Montserrat del delta de la Tordera (Montserrat, 1968), corresponent al gorg d'en Pixota/gorg del Rei ha estat profundament transformada, i la citació del sector de Blanes (Vilar, 1987) considerem que també ha desaparegut atesa l'alteració del medi. Ara que la suposada presència de l'espècie a la plana selvatana es troba en entredit (Mercadal, 2016) la localitat que aportem és rellevant atès que dona fe de l'existència, encara, de *B. ranunculoides* a la conca de la Tordera. Constatem la recessió de l'espècie a la conca de la Tordera, encara que les localitats que aportem, malgrat que són precàries pel que fa al nombre de peus, són rellevants pel fet que certifiquen la presència de l'espècie encara en més d'un punt del Vallès.

Figura 1. a) *Aira praecox* en un pradell terofític entre la pedra de les Orenetes i la pedra de les Creus (la Roca del Vallès). b) *Cicendia filiformis* al torrent del gorg Negre a Tordera. c) *Sideritis scordioides* en una zona recentment cremada prop del Mas de l'Artís (Vilanova i la Geltrú). d) *Salvia valentina* en un herbassar al camí de la Serra (entre Ripollet i Montcada i Reixac). Fotos: C. Gutiérrez (b) & M. Guardiola (a, c, d).

***Bellardia trixago* (L.) All.**

Maresme: Alella, Coll de Font de Cera, DF4195, 300 m, pradells terofítics en marges de camins, 27-V-2013, M. Guardiola. Argentona, can Parcala, DF5098, 105 m, camps abandonats, 29-V-2013, M. Guardiola. Dosrius, pedrera de can Bosquer, DG4903, 130 m, herbassars ruderals, 8-VI-2013, M. Guardiola. Alella, cal Mallorquí, DF4193, 120 m, prats d'albellatge i pradells terofítics, 11-V-2017, M. Guardiola (BCN142834 var. *trixago* i BCN142833 var. *lutea*). Mataró, torrent de Vallveric, Mataró, DG5400, 80 m, herbassars ruderals als marges de camps i vies de comunicació, 17-V-2018, M. Guardiola. Vallès

Occidental: Montcada i Reixac, pla del Besòs, DF3394, 50 m, pradells terofítics ruderalitzats als codolars del riu, 22-V-2017, M. Guardiola (var. *trixago*). Montcada i Reixac, sota can Peces (Reixac), DF3394, 45 m, pradells terofítics ruderalitzats en una pedrera abandonada, 23-V-2017, M. Guardiola (var. *trixago* i var. *lutea*). Vallès Oriental: La Roca del Vallès, can Segal, DG4402, 290 m, camps abandonats, 1-VI-2013, M. Guardiola. Santa Agnès de Malanyanes, prop de can Lledó, DG4605, 170 m, herbassars ruderals, 9-V-2017, M. Guardiola. Pedrera de can Planes, la Roca del Vallès, DG4404, 150 m, herbassars ruderals, 9-V-2017, M. Guardiola.

Planta recentment indicada per primera vegada a la serralada Litoral central (Guardiola *et al.*, 2013). Aportem un seguit de noves localitats que, lligades al fet que és molt vistosa i no passa fàcilment desapercebuda, fan pensar que pugui estar en expansió al nostre territori i tenir cert comportament expansiu en hàbitats poc o molt antròpics, com indiquen per a altres territoris alguns autors catalans (Royo, 2006; Arrufat *et al.*, 2008). La majoria de les poblacions que hem vist, tots els individus tenien la flor groga (var. *lutea*), excepte a cal Mallorquí a Alella i sota can Peces a Reixac, on dominaven els individus de flor groga però també hi havia alguns individus amb flor blanca i rosada (var. *trixago*), i als codolars del riu Besòs al Pla del Besòs només hi havia individus de flor blanca i rosada (var. *trixago*).

Bolboschoenus maritimus (L.) Palla [*Scirpus maritimus* L.]
Alt Penedès: Castellet i la Gornal, pantà del Foix, CF8568, 100 m, herbassars al marge del pantà, 15-V-2014, M. Guardiola (BCN118050).

Planta sense citacions entre rius Llobregat i Francolí, a excepció d'una citació genèrica al CF86 (Bolòs, 1998). L'hem trobada escassa, però localment abundant, al marge dret del pantà del Foix, als trams més ben conservats i poc degradats.

Botrychium matricariifolium (Döll) A. Braun ex W.D.J. Koch
Vallès Oriental: Fogars de Montclús, entre can Casades i el puig Porquer (sobre Santa Fe del Montseny), DG5524, 1.145 m, fageda acidòfila, 28-V-2019, M. Guardiola.

Planta qualificada com a CR (En perill crític) al llibre vermell de les plantes vasculares i amenaçades de Catalunya (Sáez *et al.*, 2010) i inclòs a l'Annex I (espècies catalogades com a «en perill d'extinció») al Catàleg de flora amenaçada de Catalunya (Resolució AAM/732/2015). Aquest petit pteridòfit es va trobar per primera vegada al Montseny l'any 2010 en una fageda a la vall de Santa Fe prop de la font de l'Esteller (Pié *et al.*, 2012). Posteriorment, també a la vall de Santa Fe, es va trobar una segona localitat en una freixeneda propera a l'hotel de Santa Fe (J. Altimira *in* Pié & Vilar, 2014). Aportem una tercera localitat, també a la vall de Santa Fe, en una fageda entre can Casades i el puig Porquer. Cal destacar que la nostra observació és força primerenca, de finals de maig, mentre que les observacions anteriors són fetes a principis de juliol, això podria indicar que el desenvolupament fenològic és més ampli del que es creia, o bé també, que està força lligat a les condicions ambientals de l'any. De fet, en una població descoberta per un de nosaltres (MG) l'any 2018 al Catllar (Ripollès), vam poder comprovar que hi ha successives brotades de frondes en una població. Tot el comentat anteriorment, sumat al port tan petit d'aquest tàxon, ens fa pensar que pugui estar més difosa del que les dades actuals indiquen, tant al Montseny com a Catalunya, i que possiblement no estigui en una categoria d'amenaça tan elevada.

Brassica montana DC. [*Brassica oleracea* L. subsp. *robertiana* (Gay) Bonnier & Layens]

Vallès Oriental: Bigues i Riells, Turó de les Onze Hores, DG3417, 400-600 m, afloraments de rocs, 10-III-2005, M.

Guardiola. Gualba, esquei de les Cols, Gualba, DG5622, 830 m, aflorament rocós i repeu d'aquest, 21-V-2005, Guardiola & Gutiérrez (*in* Guardiola & Gutiérrez, 2006). Gualba, entre can Prat i la riera de Gualba, DG5722. 550 m, esbaldregall i marges sota camí, 21-V-2005, Guardiola & Gutiérrez (*in* Guardiola & Gutiérrez, 2006). Sant Celoni, sota l'embassament de la Brinxà, vall de Fuirosos, DG6514, 210 m, terraprim, 21-V-2005, C. Gutiérrez (localitat extingida). Gualba, gorg de la Goja, DG5722, 350 m, fissures i replans de roca, 18-V-2014, M. Guardiola.

Apleguem aquí, algunes citacions noves i altres de més antigues i que havíem publicat en revistes o treballs locals i que no han estat recollides en el BDBC. Brassicàcia que es troba associada a terraprim i afloraments de roca, tant sobre substrat carbonatat (Bigues i Riells) com en roca plutònica (Gualba). A les comarques barcelonines es coneixia del Montnegre (Montserrat, 1968), d'on també n'hem trobat una segona localitat, amb només 4 exemplars, que en van desaparèixer sembla que per causes naturals. És molt il·lustratiu el topònim d'una de les localitats montsenyenes: l'esquei de les Cols. Espècie considerada d'interès al Montseny (Pié & Vilar, 2014) i al Montnegre (Gutiérrez, 2004).

Carex oedipostyla Duval-Jouve

Vallès Oriental: Vilanova del Vallès, entre el torrent de Cé llecs i el turó de can Nadal, DG4300, 300 m, bruguerar d'*Eri-ca arborea*, 27-IV-2012, M. Guardiola. La Roca del Vallès, prop de la cova del Moro, DG4402, 275 m, bruguerar d'*Eri-ca scoparia*, 1-VI-2013, M. Guardiola.

Tàxon molt rar a Catalunya que apareix principalment a les comarques de la Selva i el Gironès, però arriba a l'extrem més septentrional del Montnegre i té un punt isolat a Collserola. Les localitats que indiquem omplen el buit entre el Montnegre i Collserola.

Carex praecox Schreb.

La Selva: Riells i Viabrea, DG6419, 90 m, vorada del bosc de ribera a la riera de Breda, 24-IV-2018, P. Vicens i C. Gutiérrez.

A ben poca distància de la localitat que ara aportem (també a Riells i Viabrea), un prat de dall, romput recentment i ara llaurat, hostatjava una població d'aquesta ciperàcia. La redescoberta que publiquem certifica la presència encara de l'espècie a la zona, alhora que és una novetat per a la flora del Montseny atès que no figura a l'actualització recent del catàleg del massís (Sáez *et al.*, 2017). Cal assenyalar que les citacions de Lapraz que apareixen a Font (2017) del Montseny i de la carena del Montnegre corresponen, en realitat, a *Carex praecox* Jacq., és a dir, a *C. caryophyllea* Latourr. La localitat més propera coneguda és la vall de Vallgorguina (Montserrat, 1968), encara que l'antiguitat de la citació i el grau de transformació de l'hàbitat fan témer que n'hagi desaparegut. De tota manera, en Pere Barnola ens n'ha ensenyat un plec herboritzat recentment a les vores d'un sotet a tocar de Sant Celoni, en ambient més aviat ruderalitzat. No veiem impossible que sigui present en d'altres punts de la vall de Breda, així com també del Baix Montseny.

Carex pseudocyperus L.

Maresme: Tordera, estany d'en Rave, DG7717, 30 m, freixeneda inundable, 1-VII-2015, C. Gutiérrez.

Ciperàcia rara al país, de la qual tan sols n'existeixen citacions a 5 quadrícules UTM de 10 × 10 km (Font, 2018), disperses a diferents zones del territori. Atesa la desaparició dels hàbitats palustres de la desembocadura de la Tordera i la degradació del bosc de ribera, és altament probable que les citacions pretèrites a la zona deltaica (DG81) calgui considerar-les com a extingides. N'han estat trobats alguns exemplars a l'ombra de la freixeneda, sobre sòl inundable, en aquest estany, en una quadrícula 10 × 10 km diferent de la corresponent a la citació de P. Montserrat.

Carex vulpina L. subsp. *nemorosa* Schinz & Keller [*C. cuprina* (Sándor ex Heuff.) Nendtv. ex A. Kern.]

Baix Penedès: L'Arboç, riera de Marmellar prop del corral de Rafeques, CF8569, CF8570, 100-115 m, herbassars humits, 10-V-2014, M. Guardiola. Diferents punts als marges de l'embassament del Foix, CF8568, CF8667, CF8668, 100-110 m, herbassars humits, 15-V-2014, M. Guardiola. Vallès Occidental: Montcada i Reixac, sota can Pla (Reixac), DF3394, 45 m, herbassars humits al marge d'un torrent, 23-V-2017, M. Guardiola.

Ciperàcia sense citacions entre rius Llobregat i Gaià, i amb citacions antigues o genèriques a la conca baixa del Besòs (Font, 2018).

Centaurea pectinata L. subsp. *pectinata*

Vallès Oriental: Santa Maria de Martorelles, entre el coll de la Font de can Gurri i el turó d'en Galceran, DF3996, 430 m, vorada d'alzinar amb roures, 2-V-2012, M. Guardiola.

Planta que fins fa poc tenia el seu límit meridional de distribució conegut a Catalunya a Sant Iscle i Sant Cebrià de Vallalta, però que fa uns anys vam trobar a Santa Agnès de Malanyanes (M. Guardiola in Font & Vigo 2008). La nova localitat que presentem encara baixa més al sud el límit de distribució d'aquest tàxon a Catalunya.

Chenopodium polyspermum L. [*Lipandra polysperma* (L.) S. Fuentes, Uotila & Borsch]

La Selva: Arbúcies, prop de can Torrent, DG5827, 490 m, eixamplament en un fondal d'un camí poc transitat, 1-VII-2014, C. Gutiérrez. Breda, ca n'Hoste, DG6321, 140 m, marge humit al peu d'un obac, 25-VI-2014, C. Gutiérrez.

Aquest tàxon, de distribució centrada especialment al NE del país, no és pas excessivament rar al Montnegre, on es troba tant en els aiguamolls propers al poble de Tordera com en obacs i rieres de la serra. Les localitats que aportem representen una aportació per al Montseny, d'on ha estat citat molt escadusserament.

Cicendia filiformis (L.) Delarbre

Maresme: Tordera, torrent del gorg Negre, DG7015, 130 m, *Isoetion* empobrit sobre sòls poc desenvolupats, humitejats pel torrent, 1-VI-2013, C. Gutiérrez, O. Sánchez-Camacho i P. Pannon (Figura 1B).

Espècie molt rara al país, d'on només es coneix del masís de Cadiretes i del seu entorn més proper, en 10 localitats, que corresponen a 5 quadrícules UTM de 1 × 1 km. N'existia una citació del segle XIX al delta del Llobregat, per bé que correspon realment a *Exaculum pusillum*, de manera que la localitat que aquí presentem constitueix novetat per a les comarques de Barcelona. Ha estat trobada en un barranc del terme municipal de Tordera, on n'hem recomptat més de 200 peus. El substrat rocós del curs d'aigua possibilita l'existència d'aquesta espècie, així com d'algunes altres de pròpies de l'*Isoetion* (*Juncus capitatus*, *Anagallis minima* i el mateix *Isoetes durieui*). Ha estat buscada, debades, a les altres localitats conegudes d'*Isoetion* del Parc del Montnegre i el Corredor, encara que el port petit d'aquesta gencianàcia no fa impossible que hagi pogut passar desapercebuda si no es trobava en flor. Espècie considerada vulnerable al llibre vermell de les plantes vasculares i amenaçades de Catalunya (Sáez *et al.*, 2010) i inclosa a l'Annex II (espècies catalogades com a «vulnerables») al Catàleg de flora amenaçada de Catalunya (Resolució AAM/732/2015).

Cistus clusii Dunal

Maresme: Teià, serra de Teià entre Teià i la vall de Rials, DF4294, 235 m, prat d'albellatge, 25-IV-2012, M. Guardiola.

Planta calcícola, molt comuna al sud de Catalunya però que només es coneix d'una única localitat (Torroella de Montgrí) al nord del riu Besòs. Hem trobat un petit rodal d'aquesta estepa a la part baixa de la serra de Teià, entre Teià i la vall de Rials, sobre granits. És molt probable que es tracti d'una introducció accidental d'origen antròpic.

Cistus crispus L.

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, prop de la cova del Moro, DG4402, 290 m, pineda esclarissada, 14-VI-2013, M. Guardiola.

Estepa que a Catalunya apareix en brolles silicícules de sòl sec i arenós. A la serralada Litoral central es considera raríssima i n'existeixen citacions antigues, genèriques, de l'obaga del Corredor i del Montnegre (Montserrat, 1968) i de Reixac i la Vallensana (Bolòs, 1950), i recentment ha estat trobada a Reixac (Guardiola *et al.*, 2013).

Convolvulus lineatus L.

Alt Penedès: Santa Margarida i els Monjos, mas Granell, CF9074, 270 m, pradells terofítics i marges de pista, 10-V-2014, M. Guardiola. Castellet i la Gornal, la Roqueta, CF8670, 125 m, camps abandonats i marges de pista, 13-V-2014, M. Guardiola.

Planta que a la província de Barcelona es coneix principalment a les comarques interiors, a excepció d'algunes citacions genèriques recollides per Bolòs (1998; CF96, DF90). Indiquem diverses localitats al Parc del Foix i entorns.

Crocus vernus (L.) Hill

Vallès Oriental: Fogars de Montclús, la casa Partida, Santa Fe del Montseny, DG5525, 1135 m, sotabosc de fageda prop de la casa, 10-III-2017, M. Guardiola (BCN142609).

Geòfit que a Catalunya es distribueix pel Pirineu i Prepirineu, però que també s'utilitza en jardineria. Hem localitzat uns quants individus d'aquest safrà de muntanya al voltant de la casa Partida a Santa Fe del Montseny, al sotabosc de la fageda, i que s'han escapat del jardí d'aquesta casa. De fet, dins de la tanca d'aquesta finca, tot i que no hi vam poder accedir, al jardí a banda de *Crocus vernus*, també hi vam observar altres espècies de *Crocus* de jardineria, *Sternbergia lutea* i fulles de *Tulipa*, però de moment no en vam veure cap individu fora dels murs del jardí. Aquesta citació, doncs, suposa una novetat florística al Montseny (Sáez *et al.*, 2017), però d'un tàxon autòcton a Catalunya que cal considerar exòtic al Montseny.

Cucubalus baccifer L.

Vallès Occidental: Sabadell, font dels Plàtans al riu Ripoll, DG2304, 200 m, herbassars al marge del riu, 23-XI-2017, M. Guardiola.

Planta amb escasses citacions a la conca del riu Besòs, i la majoria són antigues o genèriques. Les úniques citacions precises són a Montcada (Bolòs, 1950), a la riera de Tenes a Sant Quirze de Safaja (Mercadé, 2016), Caldes de Montbui (Colom. in Bolòs, 1950). És relativament abundant a la part alta del riu Ripoll dins del terme municipal de Sabadell, als herbassars al marge del riu i sota les plantacions de plàtans.

Cyperus longus L.

Alt Penedès: Castellet i la Gornal, riu de Foix prop de cal Raventós, CF8671, 115 m, herbassars vora el riu, 13-V-2014, M. Guardiola.

Entre els rius Llobregat i Gaià, a la serralada Litoral catalana només es coneix d'una citació genèrica al quadrat UTM CF87 (Bolòs, 1998).

Eleocharis palustris (L.) Roem. & Schult. subsp. *palustris*

Vallès Oriental: Martorelles, bassa de can Fenosa, DF3699, 60 m, marges de la bassa, 22-V-2011, M. Guardiola. La Roca del Vallès, sota la pedrera de can Planes, DG4404, 150 m, depressió humida, 21-VI-2013, M. Guardiola.

Planta amb escasses citacions a la serralada Litoral central, especialment a la meitat sud, on només va ser indicada a Montcada per Cadevall (1913-37) però no retrobada per autors posteriors (Bolòs, 1950; Montserrat, 1968). D'altra banda, en 15 o 20 anys ha desaparegut de la majoria de les localitats d'on el coneixíem a la plana de la Tordera (prop de can Perxistor, estany de Bancells, estany d'en Torrent, extractiva naturalitzada a Lloró, bassa de can Puig de Fuirosos).

Festuca paniculata (L.) Schinz & Thell. subsp. *spadicea* (L.) Litard.

Vallès Oriental: Sant Celoni, obaga de coll Sesbasses, Sant Martí de Montnegre, DG6412, 670 m, principalment als marges del camí dins la roureda carenera, 3-VI-2012, C. Gutiérrez, P. Pannon, J. i O. Sánchez-Camacho.

Habitualment, aquesta gramínia es fa en llocs aclarits, terraprimos, pastures... tot i que és cert que en determinades cir-

cumstàncies es fa en boscos, com és ara el cas de la localitat descoberta al Montnegre. La localitat més propera és Masanès (Llensa, 1945) i Maçanet de la Selva (Herbari Font i Quer; Bolòs dins Vilar, 1987), així com el Montseny, d'on és citada a les UTM DG32 i 52 per damunt dels 1250 m (Bolòs *et al.*, 1986). A manca d'un cens exacte, la localitat descoberta creiem que és poc nombrosa pel que fa a efectius, d'unes poques desenes a tot estirar.

Galium palustre L. subsp. *debile* (Desv.) Bonnier & Layens
La Selva: Breda, sota la casa Nova d'en Xifré, DG6322, 160 m, prat humit, 13-VI-2015, C. Gutiérrez.

Aquesta subespècie ha estat escassament citada a Catalunya, principalment al NE del Principat. L'hem trobada en un prat higròfil, ric en elements de jonquera. La situació, força propera al nucli urbà, fa que la localitat es trobi potencialment amenaçada. És molt probable que també corresponguin a aquesta subespècie uns exemplars trobats en un prat de dall també proper al poble, ran de la carretera de Breda a Riells (DG6232, 210 m). Representa una novetat per a la flora del Montseny.

Gastridium phleoides (Nees & Meyen) C. E. Hubb.

Alt Penedès: Santa Margarida i els Monjos, capçalera del torrent del Llop, CF8973, 310 m, pradells terofítics, 17-V-2014, M. Guardiola.

Petita gramínia anual, molt semblant a *Gastridium ventricosum*, que fins fa poc havia passat desapercebuda a Catalunya i que Pyke (2008) aporta diferents localitats a partir de la revisió de materials d'herbari. Aportem una nova citació al Foix.

Helianthemum ledifolium (L.) Mill.

Alt Penedès: Santa Margarida i els Monjos, mas Granell, CF9074, 270 m, pradells terofítics i marges de pista, 10-V-2014, M. Guardiola. Baix Penedès: L'Arboç, el Pi de Sant Humbert, CF8468, 150 m, pradells terofítics, 13-V-2014, M. Guardiola.

Planta pròpia d'erms terofítics de les contrades mediterrànies seques de tendència àrida. A les comarques de Barcelona només es coneixia de l'Anoia (Bolòs & Vigo, 1979). Aportem dues citacions més, a les comarques de Barcelona i Tarragona, on cal destacar-ne la proximitat al mar.

Himantoglossum robertianum (Loisel.) P. Delforge [*Barlia robertiana* (Loisel.) Greuter]

Maresme: Argentona, entre el coll de Parpers i la font del Rectoret, DG4703, 260 m, herbassar al marge de la carretera, 5-III-2018, M. Guardiola. Vallès Oriental: La Roca del Vallès, cementiri de la Roca del Vallès, DG4404, 135 m, marge forestal, 22-II-2008, M. Guardiola. Santa Agnès de Malanyanes (la Roca del Vallès), entre can Poc i cal Rajoler, DG4806, 310 m, fenassar, 13-V-2013, M. Guardiola.

Orquídia rara al sector costaner entre el Besòs i el Ter. A la serralada Litoral central només ha estat indicada als extrems nord (Pineda de Mar) i sud (Montcada i Sant Fost),

on apareix en substrats calcaris o amb pissarres, però no es coneixia del sector granític central, on la indiquem.

Hippocrepis unisiliquosa L. subsp. ***biflora*** (Spreng.) O. Bolòs & Vigo [*Hippocrepis biflora* Spreng.]

Alt Penedès: Santa Margarida i els Monjos, mas Granell, CF9074, 270 m, pradells terofítics i marges de pista, 10-V-2014, M. Guardiola (BCN118046). Castellet i la Gornal, la Roqueta, CF8670, 125 m, camps abandonats i marges de pista, 13-V-2014, M. Guardiola.

Planta molt rara a Catalunya, pròpia d'ermes i pradells terofítics sobre sòl eutròfic de les de les contrades mediterrànies marítimes de clima mitjanament plujós. Al BDBC (Font, 2018) només existeixen dues fonts bibliogràfiques que indiquin aquesta planta: (1) Bolòs (1998) que l'indica sempre de forma genèrica dels quadrats CF37, 38, 97, DF06, 07, 27, 28 i DG00; i (2) Nuet & Panareda (1991) que indiquen citacions antigues –entre els anys 1867 i 1948– de Montserrat (DG00). Aportem dues localitats concretes amb citacions modernes.

Hypericum humifusum L.

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, Roca de les Orenetes, DG4302, 225 m, pradells de teròfits temporalment humits, 13-VII-2014, M. Guardiola (BCN 118037).

Planta de tendència atlàntica que a Catalunya es coneix especialment de les comarques interiors i plujoses del nord-est, amb punts aïllats al Pirineu occidental i a les serralades costaneres fins a les parts més humides Montnegre. La localitat que indiquem esdevé la més meridional a Catalunya.

Isoetes durieui Bory

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, prop de la cova del Moro, DG4402, 275 m, pradells de teròfits temporalment humits, 1-VI-2013, M. Guardiola.

Nova població d'aquesta falguera que fins fa poc es creia extingida a la serralada Litoral central fins que es van trobar diverses localitats a la Roca del Vallès, a la vall de Ramió i a Vilalba Sasserra (Guardiola *et al.*, 2013). Apareix molt localitzada en cubetes granítiques molt humides on també hi ha altres espècies molt rares en aquest sector de la serralada com *Juncus pygmaeus* o *J. tenageia* subsp. *tenageia*. L'obertura de dreceres l'any 2014 i anys successius, amenaça greument aquest *Isoetion*.

Juncus capitatus Weigel

La Selva: Sils, prop de can Móra i de can Carbó, DG7931, 100 m, sòl denudat i temporalment humit, 29-IV-2017, C. Gutiérrez.

Aquesta juncàcia no ha estat citada de l'UTM 10 × 10 km de costat DG73 (Font, 2018).

Juncus pygmaeus Rich. ex Thuill.

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, prop de la cova del Moro, DG4402, 275 m, pradells de teròfits temporalment humits, 1-VI-2013, M. Guardiola (BCN 118032).

Petit jonc teròfit que creix en pradells terofítics en sòls d'humitat temporal. És un tàxon poc comú, però s'ha citat en diversos punts escampats pel país. A les comarques de Barcelona es coneix de només 4 localitats (cf. Font, 2018), però són citacions molt antigues no retrobades modernament i probablement s'hagin extingit pel creixement urbà. Recentment s'ha localitzat per primera vegada a la serralada Litoral central catalana, concretament a la vall de Ramió al Montnegre (Guardiola *et al.*, 2013).

Juncus tenageia Ehrh. ex L.f. subsp. ***tenageia***

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, prop de la cova del Moro, DG4402, 275 m, pradells de teròfits temporalment humits, 1-VI-2013, M. Guardiola (BCN118033).

Jonc anual, rar a Catalunya, que es fa en comunitats de teròfits de sòls temporalment humits. Fa poc vam indicar per primera vegada a la serralada Litoral central aquest jonc anual, on vam trobar una petita població a la vall de Ramió al Montnegre (Guardiola *et al.*, 2013). Aportem una nova localitat situada molt més al sud.

Lavatera maritima Gouan

Alt Penedès: Castellet i la Gornal, coves de la Bovera, CF8871, 275 m, repeus de roca, 7-V-2014, M. Guardiola.

Planta d'interès local al Parc del Foix de la qual no existeixen citacions dins del Parc del Foix al BDBC (Font, 2018), i les més properes serien al Pic Martell al Garraf. L'hem trobat només a les coves de la Bovera tot i que possiblement sigui present en altres indrets rocosos propers.

Malcolmia ramosissima (Desf.) Thell.

Maresme: Mataró, sobre la caseta dels Caçadors, Sant Martí de Mata, DG5502, 330 m, pradell de teròfits, 20-III-2013, M. Guardiola (BCN118036).

Petit teròfit indicat a la costa del Maresme, de la Selva i del Cap de Creus. Montserrat (1968) comenta que és abundant a les platges i molt rara en vessants sorrencs dels turons propers a la costa, però l'ús actual de les platges (bany, neteja i regeneració de sorres, ports esportius...) sembla que l'han fet desaparèixer d'aquest hàbitat principal (cf. Panareda & Boccio, 2007), i el mateix podria haver passat a la comarca de la Selva, on existeixen citacions antigues no retrobades (Vilar, 1987).

Medicago scutellata (L.) Mill.

Alt Penedès: Castellet i la Gornal, camps entre cal Viudes i la Roqueta, CF8669, 130 m, herbassars al marge de vinyes, 14-V-2014, M. Guardiola (BCN118045).

Planta amb citacions escasses a Catalunya, especialment al sud del riu Llobregat, on es coneix del delta del Llobregat i de localitats esparses a les conques del riu Ebre i Segre (Font, 2018).

Molinia caerulea (L.) Moench

Vallès Oriental: Llinars del Vallès, riba del torrent de ca l'Arenes poc abans de l'aiguabarreig amb el torrent de ca

l'Illa, DG5409, 300 m, escassa en una riba no arbrada del torrent, 15-IV-2014, C. Gutiérrez.

La raresa de carbonats en aquestes serralades fa que les condicions no siguin gaire favorables a aquesta gramínia. Montserrat (1968) la dona com a probable, mentre que Panareda *et al.* (1981) la citen de prop de Sant Ponç (Tordera), al DG71.

Nymphaea alba L.

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, can Planes, DG4404, 190 m, bassa de reg abandonada, 31-V-2013, M. Guardiola.

Hidròfit molt rar a Catalunya i considerat En Perill (Sáez *et al.*, 2010). A les comarques de Barcelona només es coneix al Prat de Llobregat. La localitat que aportem, bassa de rec abandonada, ha de tractar-se d'una introducció d'origen antropològic, i representa la primera localitat per a la serralada Litoral central catalana. En tot cas, les actuacions de millora de l'estanqueïtat de la bassa l'any 2016 han comportat la desaparició de l'espècie.

Onobrychis supina (Chaix) DC. in Lamk. et DC.

Vallès Oriental: Campins, entre can Bruguera i can Tomàs, DG5619, 320 m, afloraments de material sedimentari de reacció carbonatada, 10-IX-2000, C. Gutiérrez.

Planta calcícola, la presència de la qual és atípica en el context de roques de reacció àcida en què ens trobem. Segons Font (2018), la localitat més propera és Cànoves. Acompanyen *Onobrychis* en la localitat altres plantes calcícoles com ara *Asperula cynanchica* subsp. *brachysiphon*, *Ononis minutissima*, *Teucrium chamaedrys*, etc.

Orobanchè clausonis Pomel

Alt Penedès: Olèrdola, fondo de Sant Andreu, CF9072, 300 m, sobre *Galium lucidum*, 9-V-2014, M. Guardiola (BCN118049).

Planta rara a Catalunya, on fins fa poc no hi havia estat indicada. Es coneix de diverses localitats a l'eix del Llobregat (des de Vallirana fins a Terrassa i la Pobla de Claramunt), a Prades, als Ports i a Camarasa. Afegim una nova localitat a la conca del riu Foix, entre les citacions de la conca del riu Llobregat i les de Prades.

Orobanchè elatior Sutton subsp. *icterica* (Pau) A. Pujadas [*O. leptantha* Pomel; *O. icterica* Pau; *O. major* L. subsp. *icterica* (Pau) A. Pujadas]

Alt Penedès: Castellet i la Gornal, camps de cal Viudes, CF8669, 115 m, herbassars al marge de vinyes, creixent sobre *Centaurea aspera*, 15-V-2014, M. Guardiola (BCN118044).

Tàxon endèmic de la península Ibèrica, paràsit d'espècies del gènere *Centaurea*. Bolòs *et al.* (2005) el consideren molt rar ja que, fins fa pocs anys es coneixia de molt poques localitats, però als darrers anys s'ha anat trobant a diversos punts de les comarques de Barcelona, Lleida i Tarragona (Guardiola *et al.* 2012; 2013; 2016). N'aportem la primera citació entre els rius Llobregat i Francolí.

Piptatherum paradoxum (L.) P. Beauv. [*Oryzopsis paradoxa* (L.) Nutt.]

Vallès Oriental: Sant Celoni, can Riera de Fuirosos, DG6514, 200 m, petita població a les vores d'un camí a la vorada del bosc de suros i pins, 10-VI-2014, C. Gutiérrez.

Gramínia que es fa en boscos esclarissats o a la vorada del bosc, sobre materials carbonatats. Les preferències calcícoles d'aquesta espècie fan que no se'n coneguin poblacions properes atesa la dominància dels substrats de reacció àcida a bona part de la serralada Litoral septentrional. En prospeccions posteriors n'hem trobat dues altres localitats a la vall de Fuirosos, entre els 85 i els 250 m sobre el nivell del mar (DG6418 i 6613), sempre fent poblaments poc nombrosos.

Pinus nigra J. F. Arnold subsp. *salzmannii* (Dunal) Franco

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, torrent de Sant Bartomeu, DG4301, 250 m, barrejats amb pi pinyer, 1-VI-2013, M. Guardiola.

A Catalunya, la pinassa (*Pinus nigra*) fa boscos a l'estatge montà de les contrades interiors de clima continental. A la serralada Litoral central va ser indicat per primera vegada per Montserrat (1968) del Corredor, on va trobar peus esparsos enmig de pinedes de pi pinyer i pi roig. Posteriorment, Canals & Pannon (1994) n'aporten 6 localitats presumptament espontànies entre Dosrius i Tordera. A la localitat que indiquem, apareixen peus esparsos en una pineda de pi pinyer i, tot i que no en tenim cap evidència, probablement no siguin espontanis i provinguin de replantacions.

Pinus sylvestris L.

Vallès Oriental: Vilanova del Vallès, la Pedrera, DG4402, 190 m, pocs peus esparsos a la pedrera abandonada, 1-II-2014, M. Guardiola.

Arbre amb escasses citacions a la serralada Litoral central, totes elles al Montnegre-Corredor. Hem localitzat uns pocs peus esparsos a la pedrera abandonada entre el torrent de Céllecs i la sorra de can Cartó, fora del que sembla la seva àrea natural de distribució. Probablement no siguin espontanis i provinguin de replantacions o bé hagin arribat accidentalment amb l'activitat de la pedrera abandonada.

Potamogeton nodosus Poir.

Maresme: Tordera, embassament de ca l'Aulet, DG7214, 75 m, principalment a la cua de l'embassament, però n'hi ha diversos rodals bo i totalitzant prop de 80 m², 12-VI-2018, C. Gutiérrez & P. Pannon.

D'aquesta espècie n'existeixen a la zona citacions antigues a la sèquia de Sils (Llensa, 1945) i a la Roca del Vallès (Montserrat, 1968), que hores d'ara considerem com a extingides. Vilar (1987) la cita d'unes poques basses de la plana selvatana, encara que sembla n'han desaparegut (com. verb. Ll. Vilar; Mercadal, 2016). També n'existeix un plec de l'any 1916 herboritzat per Font i Quer en un rierol a Martorell de la Selva (BC60003), essent una localitat que també considerem com a extingida. La inconstància i la contaminació de les aigües n'expliquen la recessió, així com de tot el gènere

Potamogeton, especialment en aigües corrents. Alguns petits embassaments, com ara aquest, poden tenir un paper important en la conservació d'aquest gènere. A l'embassament de ca l'Aulet s'hi fa juntament amb *Potamogeton pusillus* i *Chara globularis*.

***Potamogeton pusillus* L.**

Maresme: Tordera, embassament de ca l'Aulet, 75 m, principalment a la cua de l'embassament, escampada per l'embassament on ocupa uns pocs centenars de m², 12-VI-2018, C. Gutiérrez.

També present a l'embassament suara referit, juntament amb *P. nodosus*. Fa catifes importants, amb força més recobriment que no pas l'espècie anterior, encara que en una visita posterior (24 de juliol de 2018) vam observar que la proliferació estival d'algues filamentoses el recobria completament bo i fent-lo pràcticament invisible (així com també a *Chara globularis*).

***Potamogeton schweinfurthii* A. Benn.**

Vallès Oriental: Sant Pere de Vilamajor, camí de can Perera, DG4815, 340 m, bassa de reg naturalitzada, 19-XII-2019, C. Gutiérrez i A. Ubach.

Segons que es desprèn d'Aymerich *et al.* (2013, 2014), sembla que aquest hidròfit es troba en expansió al país. La troballa d'aquesta localitat sembla ratificar-ho, i representa una colonització del territori substancial atès que la localitat més propera coneguda és al Berguedà. La planta hi fa més d'un rodal, de manera que és probable que faci, si més no, uns pocs anys que hi és present. Estimem que la bassa fou feta, aproximadament, l'any 1992.

***Pulicaria odora* (L.) Rchb.**

La Selva: Sils, prop de can Móra i de can Carbó, DG7931, 100 m, clarianes de la brolla arbrada de *Quercus suber*, 29-IV-2017, C. Gutiérrez.

Composta que no ha estat citada de l'UTM 10 × 10 km de costat DG73 (Font, 2018)

***Salvia valentina* Vahl [*Salvia nemorosa* L. subsp. *valentina* (Vahl) O. Bolòs, Vigo, Masalles & Ninot]**

Vallès Occidental: Ripollet i Montcada i Reixac, camí de la Serra, entre Ripollet i el torrent de can Duran, DF3094, 92 m, herbassar al marge d'un camí, 2-V-2017, M. Guardiola & A. Petit (BCN142841) (Figura 1C).

Endemisme de l'est de la península ibèrica qualificat com a VU (vulnerable) per Sáez *et al.* (2010) i inclòs a l'Annex II (espècies catalogades com a «vulnerables») al Catàleg de flora amenaçada de Catalunya (Resolució AAM/732/2015). A Catalunya es coneix a l'altiplà del Moianès (Mercadé, 2003) i a la plana del Vallès, tot i que en aquest darrer sector les citacions són antigues (principis i mitjan segle XX, la darrena de 1954), poc precises i no han estat retrobades modernament (Font, 2018; Sáez *et al.*, 2010). La citació que aportem, confirma la presència més de 60 anys després de la darrera citació, d'aquest endemisme al Vallès. No obstant això, creix

en un talús ruderalitzat entre una carretera i unes cases adossades, pel que no n'està pas garantida la supervivència.

***Saxifraga tridactylites* L.**

Alt Penedès: Castellet i la Gornal, entre la Resclosa i el Figueral, CF8671, 165 m, pradells terofítics, 13-V-2014, M. Guardiola.

Entre els rius Llobregat i Gaià, a la serralada Litoral catalana només es coneix una citació antiga de Cadevall a Gelida recollida per Bolòs (1950). A banda d'aquesta, les citacions més properes a la que indiquem són a Prades, Ancosa i al massís de la Fembra Morta (Font, 2018).

***Sedum hirsutum* All.**

Maresme: Sant Iscle de Vallalta, solana del turó d'en Vives, DG6212, 640 m, en les exposicions obagues d'un esquei envoltat de bosc, 8-VI-2012, C. Gutiérrez, J. Pannon, i O. Sánchez-Camacho.

Sedum hirsutum és una crassulàcia rupícola present al Montseny, on es fa als esqueis i roques de la part alta (i mitjana) de la muntanya. També es fa, a baixa alçada, a les roques del massís de Cadiretes, com a altra localitat a la serralada Litoral. Essent un tàxon de filiació eurosiberiana així com acidòfila, més al sud tan sols es coneix dels afloraments rocósos de Bruguers, al Garraf.

***Sideritis scordioides* L.**

Garraf: Vilanova i la Geltrú, prop del Mas de l'Artís, CF9068, 210 m, brolla recentment cremada, 8-V-2015, M. Guardiola (Figura 1D). Alt Penedès: Olèrdola, entre el pla del Romani i el Pedregar, CF9173, 320 m, brolla recentment cremada, 7-V-2015, M. Guardiola.

Novetat per a les comarques barcelonines (cf. Font, 2018). Les localitats més pròximes conegudes són a la conca del riu Gaià (Tarragona) i al sud del Solsonès (Lleida). Les dues poblacions que hem trobat són en zones cremades recentment.

***Sisymbrium erysimoides* Desf.**

Barcelonès: Badalona, torrent Pregon, DF3692, 150 m, herbassar ruderal, 19-IV-2016, M. Guardiola (BCN134200). Maresme: Mataró, platja del Varador, DF5498, 2 m, herbassars ruderals i murs, 29-III-2015, M. Guardiola (BCN127305); Argentona, Sant Sebastià, DG5000, 95 m, herbassar ruderal, 22-IX-2015, M. Guardiola; Cabrera de Mar, cal Conde, DF4997, 100 m, herbassars ruderals, 8-V-2016, M. Guardiola.

Teròfit escassament indicat a Catalunya que, en general, creix en poblaments terofítics ruderals propers a la costa (Bolòs & Vigo, 1990). Aportem diverses localitats al Maresme, on sembla un tàxon en expansió i possiblement hagi de ser considerat al·lòcton en aquest territori i que expandeix la seva àrea aprofitant hàbitats o mitjans antròpics.

***Smyrniolum olusatrum* L.**

Barcelonès: Sant Adrià del Besòs, marge del riu Besòs a la desembocadura, DF3585, 2 m, herbassars ruderals, 28-III-

2017, M. Guardiola & A. Petit. Montcada i Reixac, camí del cementiri a la font de Mitja Costa, turó de Montcada, herbassars ruderals al marge del camí, 5-V-2017, M. Guardiola.

Bolòs (1950) indica l'espècie a diversos punts de Barcelona i entorns propers: can Tunis, Pla del Besòs, San Martí de Provençals, Montjuïc, molts d'ells però, referits a citacions més antigues. Algunes d'aquestes localitats han desaparegut per urbanització del territori, i Romo (2017) indica que actualment al Barcelonès només seria present a la muntanya de Montjuïc. Confirmem que encara és present a la desembocadura del riu Besòs i aportem una nova localitat, no coneguda fins ara, al turó de Montcada. També confirmem la citació de Lapraz (1954) al castell d'Olèrdola, on l'hem vist abundant als herbassars al nord del castell (CF9273, 310 m, 7-V-2015).

Sparganium erectum L.

Alt Penedès: Castellet i la Gornal, llac de Foix, pantà del Foix, CF8568, 100 m, herbassars al marge del pantà, 16-V-2014, M. Guardiola.

Hidròfit sense citacions entre els rius Llobregat i Gaia (Font, 2018). L'hem trobat molt localitzat i escàs en un únic punt al marge dret del pantà del Foix.

Taxus baccata L.

Baix Penedès: Montmell, entre el castell del Montmell i el puig de la Talaia, CF7076, 700-800 m, canals rocoses, 15-X-2015, M. Guardiola & C. Batlles.

El teix (*Taxus baccata*) apareix de forma molt esparsa a les canals rocoses i obagues entre el castell del Montmell i el puig de la Talaia, per sobre dels 700 m. Aquesta localitat emplena el buit de citacions que hi ha entre el riu Llobregat i Francolí (cf. Font, 2018).

Tilia platyphyllos Scop.

Vallès Oriental: La Roca del Vallès, torrent de can Companys, DG4503, 170-200 m, fondalada ombrívola del torrent, 31-V-2013, M. Guardiola (BCN118034).

El tell de fulla gran creix en boscos caducifolis de zones obagues i fondals frescals, i és molt rar a les muntanyes litorals catalanes. A la serralada Litoral central catalana únicament se'n coneixen peus esparsos en alguns barrancs del Montnegre (sot de can Garrumbau, sot de can Preses; Montserrat, 1968). Al torrent de can Companys apareixen diferents peus, alguns de molt grans, entre avellaners, roures, gatells..., del fondal.

Agraïments

Algunes de les citacions que es presenten han estat finançades segons els pressupostos i els projectes dels parcs de la Serralada Litoral, Serralada de Marina, del Montnegre i el Corredor, del Consorci del Besòs i de l'Oficina Tècnica de Planificació i Anàlisi Territorial de l'Àrea de Territori i Sostenibilitat de la Diputació de Barcelona.

Bibliografia

- AYMERICH, P., KAPLAN, Z., GUARDIOLA, M., PETIT, A. & SCHWARZER, U. 2013. *Potamogeton schweinfurthii* in the Iberian Peninsula. *Anales del Jardín Botánico de Madrid*, 69: 187-192.
- AYMERICH, P., GUARDIOLA, M., PETIT, A., BALLESTEROS, E. & CHAPPUIS, E. 2014. Distribució, ecologia i conservació de *Potamogeton lucens* i *P. schweinfurthii* a Catalunya. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 78: 25-37.
- ARRUFAT, M., BELTRAN, J., CARDERO, S., CURTO, J., ROYO, F. & TORRES, L. 2008. Novetats per a la flora del massís del Port. *Orsis*, 23: 117-131.
- BOLÒS, A. 1950. *Vegetación de las Comarcas Barcelonesas*. Instituto Español de Estudios Mediterráneos. 579 p.
- BOLÒS, O. 1998. Atlas corològic. Volum extraordinari: primera compilació general. vol. I, II; ORCA. I.E.C. (secció de ciències biològiques). 1102 p.
- BOLÒS, A. & BOLÒS, O. 1961. Observacions florístiques. *Miscel·lània Fontserè*, 1: 83-102.
- BOLÒS, O. & VIGO, J. 1979. Observacions sobre la flora dels Països Catalans. *Collectanea Botanica (Barcelona)*, XI: 25-89.
- BOLÒS, O. & VIGO, J. 1990. *Flora dels Països Catalans*. Vol. II. Editorial Barcino. Barcelona. 921 p.
- BOLÒS, O. & VIGO, J. 2001. *Flora dels Països Catalans*. Vol. IV. Editorial Barcino. Barcelona. 1230 p.
- BOLÒS, O., NUET, J. & PANAREDA, J. M. 1986. *Flora vascular del Montseny*. In: *El patrimoni biològic del Montseny. Catàlegs de flora i fauna, 1*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. 172 p.
- BOLÒS, O., VIGO, J., MASALLES, R. M. & NINOT, J. M. 2005. *Flora manual dels Països Catalans*. 3a ed. Pòrtic. Barcelona. 1310 p.
- CADEVALL, J. 1913-37. *Flora de Catalunya*. Institut d'Estudis Catalans. Secció de Ciències. Barcelona. 476 p.
- CANALS, J. & PANNON, J. 1994. *Aportació al coneixement florístic del Parc Natural del Montnegre i el Corredor i el seu àmbit proper*. Segones Jornades Naturalistes del Maresme. Ed. CATAM. Mataró. 65-79 p.
- CUNÍ, M. 1884. *Flora de Calella*. Anuari de l'associació d'Excursions Catalana, Barcelona. 10 p.
- FONT, X. 2018. *Mòdul de flora i vegetació. Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya*. Generalitat de Catalunya i Universitat de Barcelona. Disponible a: <<http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.html>>. [Data de consulta: 30 de desembre de 2018]
- FONT, X. & VIGO, J. 2008. *Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*. Vol. 15. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. 590 p.
- GUARDIOLA, M., GUTIÉRREZ, C., PANNON, P. & CARRERA, D. 2013. Noves aportacions a la flora vascular de la serralada Litoral central catalana. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 77: 27-38.
- GUARDIOLA, M., GUTIÉRREZ, C., PÉREZ-HAASE, A., JOVER, M. & CORBERA, J. 2009. Les plantes al·lòctones del sector central de la Serralada Litoral catalana (territori comprès entre el riu Besòs i la Tordera). *L'Atzavara*, 18: 89-100.
- GUARDIOLA, M., JOVER, M. & GUTIÉRREZ, C. 2007. Compendi d'addicions a la 'Flora de la cordillera litoral catalana (porción comprendida entre los ríos Besós y Tordera)', de Pere Montserrat. *L'Atzavara*, 15: 147-164.
- GUARDIOLA, M., PETIT, A., MOLERO, J., SÁEZ, L. 2016. Aportacions al coneixement de la flora vascular del massís de Boumort i serres veïnes (Prepirineus centrals catalans). *Orsis*, 30: 67-100.

- GUARDIOLA, M., SÁEZ, LL., MOLERO, J., ALVARADO, J. L., RÍOS, A. I., BAGARIA, G. & CARRERAS, J. 2012. Noves aportacions al coneixement de la flora vascular de les comarques meridionals de Catalunya. IV. *Orsis*, 26: 241-254.
- GUTIÉRREZ, C. 1998. Novetats florístiques per al Montseny i el Montnegre. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 66: 59-62.
- GUTIÉRREZ, C. 2004. Aplicació del Pla de conservació de la flora vascular al Parc del Montnegre i el Corredor. IV *Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*; 61-65.
- GUTIÉRREZ, C. 2006. Noticiari de camp. *La Sitja del Llop*, 29: 18-19.
- LAPRAZ, G. 1954. Contribution à l'étude de la Flore de Catalogne (suite). *Collectanea Botanica (Barcelona)*, IV (1): 41-52.
- LAPRAZ, G. 1962. Recherches phytosociologiques en Catalogne. *Collectanea Botanica (Barcelona)*, VI (1-2): 49-171.
- LAPRAZ, G. 1974. Recherches phytosociologiques en Catalogne. *Collectanea Botanica (Barcelona)*, IX (6): 77-181.
- LLENSA DE GELCÉN, D. S. 1945. Inventario razonado de la Flora de Hostalrich y su comarca. *Anales de la Escuela de Peritos Agrícolas y Superior de Agricultura y de los Servicios Técnicos de Agricultura*, 5: 119-290.
- MERCADAL, G. 2016. Catàleg i valoració de les plantes aquàtiques de l'estany de Sils (La Selva, Catalunya). *Collectanea Botanica (Barcelona)*, 35: e002.
- MERCADÉ, A. 2003. Notes florístiques del Moianès (Catalunya central). *Acta Botanica Barcinonensia*, 48: 29-44.
- MERCADÉ, A. 2016. *Estudis de flora i vegetació del Moianès i àrees properes*. Departament de Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals. Tesi doctoral. 619 pàg. Disponible a: <<https://www.tesisenred.net/handle/10803/403059>> [Data de consulta: 30 de desembre de 2018]
- MONTSERRAT, P. 1968. *Flora de la cordillera litoral catalana (porción comprendida entre los ríos Besós y Tordera)*. Caixa d'Estalvis Laietana. Mataró. 453 p.
- NUET, J. 2011. *Atlas d'orquídies de Catalunya*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Cavall Bernat, 67.
- NUET, J. & PANAREDA, J. M. 1991. *Flora de Montserrat*. Volum I. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona. 344 p.
- PANAREDA, J. M & BOCCIO, M. 2007. Flora i paisatge vegetal de la costa del Maresme. *L'Atzavara*, 15: 165-174.
- PANAREDA, J. M., NUET, J. & ROSSELL, A. 1981. Notes sobre la terra baixa catalana. *Collectanea Botanica (Barcelona)*, 12: 147-152.
- PIÉ, G., VILAR, L. & FONT, J. 2012. *Botrychium matricariifolium* A. Br. ex Koch, una nova espècie per a la flora del massís del Montseny. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 76: 161-162.
- PIÉ, G. & VILAR, L. 2014. Corologia de flora vascular d'interès de conservació al Parc Natural del Montseny. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 78: 65-74.
- PYKE, S. 2008. *Gastridium phleoides* (Gramineae) en Catalunya. *Collectanea Botanica (Barcelona)*, 27: 91-94.
- ROMO, À., 2017. Els herbassars nitrofilis d'*Urtico membranaceae-Smyrnetum olusatri* a la muntanya de Montjuïc (Barcelona). *Miconia*, 1: 97-106.
- ROYO, F. 2006. *Flora i vegetació de les planes i serres litorals compreses entre el riu Ebre i la serra d'Irta*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. 1131 p. Disponible a: <<https://www.tesisenred.net/handle/10803/952>> [Data de consulta: 30 de desembre de 2018]
- SÁEZ, L., AYMERICH, P. & BLANCHÉ, C. 2010. *Llibre vermell de les plantes vasculares endèmiques i amenaçades de Catalunya*. Argania Editio. Barcelona. 811 p.
- SÁEZ, L., PIÉ, G. & CARNICERO, P. 2017. *Catàleg de la flora vascular del massís del Montseny. Tres segles d'investigació botànica (1716 - 2016)*. Sèrie Territori i Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. 238 p.
- SALVÀ, M. 2000. *Anàlisi de les plantes i de la fauna vertebrada a la vall de Fuirosos (Montnegre, Serralada Litoral Catalana)*. Tesis doctoral (inèdita). Universitat de Barcelona. 213 p. Disponible a: <<https://www.tesisenred.net/handle/10803/1943>> [Data de consulta: 30 de desembre de 2018]
- VILAR, L. 1987. *Flora i vegetació de la Selva*. Tesi doctoral (inèdita). Facultat de Ciències. Universitat Autònoma de Barcelona. 601 p. Disponible a: <<https://www.tesisenred.net/handle/10803/3703>> [Data de consulta: 30 de desembre de 2018]